

Aile Apartmanında Yaşayan Evli Kadınların Gündelik Hayat Deneyimleri ve Kimlik Algıları

The Daily Life Experiences and Identity Perceptions of Married Women Living in Family Apartment Buildings

Şeydanur Şimşek^{1*}
Nesrin Akıncı Çötök²

¹ Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kültürel Çalışmalar A.B.D Yüksek Lisans Mezunlu, Sakarya, Türkiye, seydanur.simsek@ogr.sakarya.edu.tr

² Sakarya Üniversitesi, İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü, Sakarya, Türkiye, nakinci@sakarya.edu.tr

*Sorumlu Yazar/Corresponding Author

Öz: Bu araştırma, Türkiye'deki aile apartmanlarında yaşayan evli kadınların gündelik yaşam deneyimlerinin kimlik algıları üzerindeki etkilerini ele almaktadır. Aile apartmanında yaşamının kadınlar tarafından nasıl algılandığını ve eş, anne, gelin gibi toplumsal rollerin onların kimliklerini nasıl şekillendirdiğini anlamayı amaçlamaktadır. Amaçlı örnekleme yöntemiyle İstanbul, Bursa ve Ankara'da yaşayan 28-55 yaş aralığındaki 20 evli kadın seçilmiş ve bu katılımcılarla derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Çalışmada fenomenolojik desen kullanılmış; sosyo-demografik bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla veri toplanmıştır. Toplanan veriler, yazıya geçirilmiş ve içerik analiziyle değerlendirilmiştir. Analiz sonucunda belirlenen üç ana tema; "aile apartmanı deneyimi", "sosyal ilişkilerin gündelik hayata etkisi" ve "sosyal kimlikte baskın roller"dir. Bulgular, aile apartmanında yaşamının kadınların sosyal kimlik algısını güçlü bir şekilde etkilediğini göstermektedir. Kadınların gündelik rollerinde anneliğin belirleyici olduğu, ancak bazı durumlarda gelin olma rolünün baskın hâle geldiği gözlemlenmiştir. Katılımcılar, aile apartmanında sosyal destek ve dayanışmadan faydalanmakla birlikte, bireysel özgürlük ve özerklik açısından zorluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgular, kadınların aile apartmanlarında toplumsal rollerini ve bireysel kimliklerini koruma çabalarını gözler ortaya koymakta; aynı zamanda aile apartmanı yaşamının çok katmanlı ve dinamik yapısını gözler önüne sermektedir. Araştırma, aile apartmanlarının kadınların sosyal kimlik oluşum süreçlerinde oynadığı rolü literatüre kazandırmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile Apartmanı, Sosyal Kimlik, Deneyimler, Fenomenoloji

Geliş Tarihi/Received: 06.11.2024
Kabul Tarihi/Accepted: 17.12.2024
Yayınlanma Tarihi/ Available Online: 21.12.2024

Abstract: This study comprehensively examines the impact of everyday life experiences on the identity perceptions of married women living in family apartment buildings in Türkiye. It aims to understand how living in a family apartment building shapes these women's self-perceptions and social roles as a wife, mother, and daughter-in-law. Using purposive sampling, 20 married women between the ages of 28 and 55 from İstanbul, Bursa, and Ankara were selected for in-depth interviews. Employing a phenomenological design, data were collected from participants using a socio-demographic information form and a semi-structured interview form. The collected data were transcribed and analyzed through content analysis. The analysis revealed three main themes: the family apartment experience, the impact of social relationships on daily life, and dominant roles within social identity. Findings indicate that living in a family apartment strongly influences women's social identity perceptions. For instance, the daily roles of mothers largely revolve around motherhood, although in some cases, the role of daughter-in-law becomes more prominent. While participants benefit from social support and solidarity in the family apartment building, they also face challenges regarding individual freedom and autonomy. These findings highlight how women in family apartment buildings strive to balance their societal roles and personal identities, revealing the multi-layered and dynamic nature of life in family apartments. The study aims to contribute to the literature by shedding light on how family apartment buildings play a role in shaping women's social identity formation processes.

Keywords: Family Apartment Building, Social Identity, Experiences, Phenomenology

Extended Abstract

Family apartment buildings have been described in sociological literature as unique living environments that encapsulate the close-knit dynamics characteristic of traditional extended family models. These settings bring together different generations and frequently multiple sibling families, creating a space where daily interactions are regular and relational continuity is maintained. This intergenerational and collective living arrangement is seen as a reflection of the extended family structure, which was common in previous decades but is increasingly rare in contemporary urban settings. Family apartment buildings, therefore, function as a modern continuation of extended family values, where kinship ties and responsibilities are closely observed, creating a social environment that shapes individuals' identity perceptions and daily interactions.

This study aims to explore how married women's identities are shaped within these complex social environments by examining the impact of living in family apartment buildings on their roles as wives, mothers, and sister in laws. The analysis focuses on how daily life practices and social interactions in family apartment buildings influence women's perceptions of social identity, particularly through the roles and responsibilities they assume.

The study employs a phenomenological approach within the qualitative research framework, aiming to capture the lived experiences of married women with children residing in family apartment buildings. Data were gathered using semi-structured interviews, with participants ranging from 28 to 55 years of age and residing in family apartment buildings located in Istanbul, Bursa, and Ankara. The interviews delved into participants' experiences, exploring themes such as social relations, personal identity, and daily routines in the context of family apartment buildings. Data were then subjected to content analysis, leading to the identification of three major themes: the family apartment building experience, the influence of social relations within the family apartment building on daily life, and the centrality of social roles in shaping identity. In alignment with previous findings in family and kinship studies, the results indicate that married women's roles in family apartment buildings are multifaceted, with their identity and social interactions being highly influenced by familial expectations and norms. Specifically, the study highlights the dominance of motherhood as a role that significantly shapes daily life routines. Mothers in family apartment buildings are observed to engage in numerous actions directed toward the care and upbringing of their children, establishing motherhood as a prominent aspect of their identity in these environments. A striking aspect of the study is the impact of the "sister-in law" role in the social identity of these women, which is rooted in their interactions with elder family members and the caregiving expectations placed upon them. Participants often perceived their social identity as defined by their role as sister-in laws, emphasizing the traditional responsibilities they fulfill for elderly family members, which reinforces their connection to family expectations and cultural values. This role is especially prominent in settings where the extended family resides together, as it underscores an expectation of service, loyalty, and respect toward older relatives, resonating with traditional cultural scripts surrounding the role of the sister-in law in Turkish society.

The study further sheds light on both positive and challenging aspects of living in a family apartment building. Participants noted the benefits of social support and solidarity, which were especially valued in childcare, shared responsibilities, and emotional backing within the family network. However, these benefits often came at a cost to personal autonomy and individual freedom. Many women expressed feelings of confinement and a limited ability to exercise personal choices, underscoring a tension between social obligations and individual agency. The shared environment of the family apartment building, while providing stability and support, also imposes restrictions on personal autonomy, as women navigate expectations tied to family roles, shared spaces, and collective values.

The findings of this study reveal that the family apartment experience plays a significant role in shaping married women's identities and daily practices, underscoring the ways in which traditional family

structures influence their roles and perceptions of self. Within the family apartment setting, the social fabric reinforces longstanding expectations, often placing motherhood and the role of the bride as central elements of women's social identities. This dual expectation requires women to balance responsibilities to their children and family elders, which often reinforces traditional norms associated with gender and generational hierarchies. As mothers, women primarily engage in caregiving roles, deeply embedding the expectations of motherhood within their daily routines. As brides, they also navigate obligations towards their in-laws and family elders, aligning with cultural expectations of service, respect, and support.

This study, therefore, contributes to the literature by illuminating the nuanced dynamics within family apartment buildings and their impact on social identity. By focusing on intergenerational living arrangements, this research sheds light on the complexities that arise when traditional roles intersect with modern life, revealing how women negotiate these roles within the context of proximity to extended family. Through their lived experiences, women in family apartments demonstrate how intergenerational co-residence can reinforce certain aspects of social identity, including collective responsibilities and the internalization of family-oriented roles. Consequently, the study provides valuable insights into how intergenerational living in family apartment buildings shapes not only daily practices but also the broader process of identity formation among married women, deepening our understanding of how familial structures continue to shape individual identities in contemporary society.

1. Giriş

Gündelik hayat, bireylerin toplumsal değerleri, normları ve davranış modellerini öğrendiği, kimliklerini şekillendirdiği bir yaşam biçimi olarak tanımlanabilir. İnsanların bütün eylemleriyle iç içe olan gündelik hayat, Lefebvre'ye göre, rutinler aracılığıyla kendini devamlı yeniden üreterek dinamizm kazanmaktadır (2013). Gündelik hayatın, insanların her gün yaptıkları, düşündükleri ve hissettikleri eylemlerle sıkı sıkıya bağlantılı olduğu ifade edilebilir. Bu kavram, bireylerin yaşamının olağan ve tekrarlayan unsurlarıyla biçimlenen, insanlar tarafından inşa edilen bir gerçeklik olarak ifade edilmektedir (Çetin, 2013). Bu yönüyle insan, gündelik hayatı hem etkileyen bir özne hem de bu döngüden etkilenen bir nesne konumundadır.

İnsanların gündelik hayatlarını düzenleme süreci, ait oldukları sosyal çevre ve miras kalan kültürel birikim ile yakından ilişkilidir. Bu bağlamda sosyal gruplar ve topluluklar, yaşamlarını sürdürebilmek için kendi ihtiyaç ve algılarına uygun pratikler geliştirmişlerdir (Berger & Luckmann, 2008, s. 31). Sosyalleşme süreci boyunca aile, bireylerin dünyayı anlamlandırma ve toplumsal rolleri benimseme süreçlerinin temeli olarak karşımıza çıkar. Aile ortamında kazanılan değerler ve davranış kalıpları, bireylerin gündelik yaşam deneyimlerini ve toplumsal eğilimlerini şekillendirir. Ailenin bireyin sosyalleşmesinde ve yaşamını sürdürmesindeki birçok fonksiyonunun yanı sıra sosyal etkileşimlerin ana kaynağı olması, aileyi özgün kılan önemli bir dinamiktir.

Aile ve akrabalık ilişkileri, Türk toplumu açısından, bireylerin aidiyet duygusunu güçlendiren ve kimlik inşa süreçlerine doğrudan katkı sağlayan önemli bir toplumsal bağ işlevi görmektedir. Duben'in (2002) belirttiği gibi, akrabalık ilişkileri, bireylerin gündelik hayatlarında duygu, düşünce ve eylemlerini şekillendiren kültürel kurallar çerçevesinde örülü bir ilişki biçimidir. Günümüzde aile ve akrabalık ilişkilerinin, göç süreçleri ve fiziksel mesafeler nedeniyle değiştiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda ilişkilerin yapısını anlamak açısından mekân önemli bir dinamik olarak karşımıza çıkar. Gündelik hayatın temel unsurlarından biri olan mekân, insan eylemlerine zemin oluştururken etkileşim alanları da sağlar. Bu yönüyle aile apartmanları Türkiye'nin mekânsal gerçekliklerinden biridir. Aile apartmanları, aile üyelerinin etkileşim içinde daha süreklilik arz eden yapısıyla bir araya geldiği ve çeşitli ilişkilerin kurulduğu bir ortam sunar. Dolayısıyla aile apartmanında yaşayan bireylerin aile içindeki statüsü, ailenin diğer üyeleriyle olan ilişkisi, toplumsal rolleri gibi değişkenlerin bireyin

kimliğinin bir parçası olarak kabul edilebilir. Bu bağlamda, aile apartmanları gibi mekânlar, bireylerin gündelik etkileşimlerini ve toplumsal ilişkilerini düzenleyen bir çerçeve sunarak kimlik oluşum süreçlerine katkıda bulunur. Bireylerin duygu, düşünce ve eylemleri ile şekillenen kimliklerini açıklarken, ait olduğu kültürel değerlerin ve toplumsal yapının etkisi dikkate alınmalıdır (Ersoy, 2009, ss. 228-229).

Aile apartmanları, kentsel yaşamın temel dinamiklerinden biri olup geniş aile yapısına benzer bir etkileşim düzeni sunar. Aile apartmanları, aile üyeleri arasındaki etkileşimi sıklaştırmakla birlikte, üst soylar, kardeş aileler ve kuzenler arasında devam eden güçlü bağların korunmasına da hizmet eder. Bu yoğun etkileşim, özellikle evli kadınların toplumsal statülerini, güç ilişkilerini ve sosyal kimlik algılarını yeniden değerlendirmelerine zemin hazırlar. Bu çerçevede, aile apartmanında yaşayan evli kadınlar, kendilerini bir yandan eş, anne ve gelin olarak toplumsal beklentilere göre konumlandırırken, bir yandan da bireysel kimliklerini koruma çabası içindedirler.

Türk toplumunda akrabalık bağlarının güçlü olması, aile apartmanlarını sosyal bir laboratuvar niteliğine büründürmekte ve burada gerçekleşen etkileşimler, bireylerin sosyal kimliklerini inşa süreçlerinde merkezi bir rol oynamaktadır. Evli kadınlar, bu sosyal yapının bir parçası olarak hem bireysel kimliklerini hem de toplumsal rollerini yeniden tanımlarken aile apartmanında oluşan sosyal ağlar içinde kendilerini sürekli yeniden konumlandırmak durumunda kalmaktadır. Bu nedenle, kadınların aile içindeki ve apartmandaki diğer bireylerle olan etkileşimleri, onların sosyal kimlik inşası açısından büyük önem taşımaktadır.

Aile apartmanları da evli kadınların eş, anne ve gelin gibi farklı sosyal rolleri ile farklılaşan etkileşimler, kadınların sosyal kimlik algılarını etkilemekte ve bu mekandaki deneyimlerin de önemini ortaya çıkarmaktadır. Bu çerçevede aile apartmanlarındaki etkileşimlere odaklanmanın bireyi ve toplumu anlamada kritik bir öneme sahip olduğu düşünülebilir. Evli kadınların aile apartmanlarındaki etkileşimleri, gündelik hayat içinde onların hem bireysel hem de kolektif kimliklerini inşa etmelerinde merkezi bir rol oynamaktadır. Aile apartmanlarında yaşama deneyimi, kadınların toplumsal statülerini, güç ilişkilerini ve sosyal kimliklerini nasıl algıladıklarını ve bu algıların onların günlük yaşamlarındaki davranışlarını nasıl yönlendirdiğini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, kadınların aile içindeki ve apartmandaki diğer bireylerle olan etkileşimleri, onların toplumsal rollerinin anlaşılması açısından büyük önem taşımaktadır. Aile apartmanlarında yaşayan kadınlar, kendilerini sürekli olarak bu sosyal ağlar içinde tanımlamakta ve yeniden konumlandırmaktadırlar. Bu önemden hareketle aile apartmanları ile ilgili çalışmalar son yıllarda artış göstermektedir. Bu araştırmanın ise, aile apartmanlarında yaşayan evli kadınların gündelik yaşam deneyimlerinin, onların sosyal kimlik algıları üzerindeki etkilerini ve bu algıların onların kadın, eş, anne ve gelin olarak üstlendikleri rollerini nasıl şekillendirdiğini anlama amacını taşımaktadır.

2. Gündelik Hayat ve Aile

Gündelik hayat, bireylerin her gün gerçekleştirdikleri eylem, düşünce ve hislerle şekillenen bir alan olarak, sosyal bilimlerde önemli bir inceleme konusudur. Lefebvre'nin belirttiği gibi, gündelik hayat kendini rutinler aracılığıyla sürekli olarak yeniden üretir ve böylece dinamik bir yapıya sahip olur (Lefebvre, 2013). Bu alan, insan yaşamının tüm yönleriyle derin bir bağ içinde olup, beslenme, giyinme, barınma ve çevre ile kurulan ilişkileri kapsar. İnsanların oluşturduğu ve anlamlandırdığı bir gerçeklik olarak gündelik hayat, her bireyin kendi deneyimleri üzerinden şekillenen bir dünya sunar (Çetin, 2013).

Gündelik hayat sosyolojisinin temel ilkesi, bireylerin toplumsal eylemlerini ve ilişkilerini şekillendiren rutinlerin, onların sosyal kimlik algılarını ve aidiyet duygularını nasıl etkilediğini anlamaktır. Wacquant'ın (2014) gündelik hayatı bireylerin rollerini icra ettikleri bir alan olarak tanımlaması, gündelik hayatın toplumsal yapıların sürekliliğini sağlamada oynadığı rolü ortaya koymaktadır. Bu

kavram yalnızca bireysel pratiklerle sınırlı olmayıp, bireylerin kimliklerini inşa ettiği bir alan olarak değerlendirilmelidir (Highmore, 2002).

Gündelik hayat, kişiler arası yaşama olanak tanıyan ve sürekli yeniden üretilen bir anlamlar ağıdır. Williams'a (2006) göre, hayatın her alanındaki tutum ve davranışlar her zaman bilinçli olarak planlanmaz; bu nedenle gündelik hayattaki birçok deneyim bilinçsizce yaşanabilir. Gündelik hayat insanların düşüncelerini, hislerini ve davranışlarını açıklayan durumsal etkenlere dayansa da bu rutinler, her zaman bilinçli farkındalık içermeyip, öznel anlamlar taşıyan bir gerçeklik oluşturur (Berger & Luckmann, 2008).

Birey ve gündelik hayat arasındaki ilişki, önceden belirlenmiş rol ve beklentilerin somutlaşmasına olanak sağlar. Goffman, toplumsal rollerin içselleştirilmesiyle bireylerin "sahne önü" ve "sahne arkası" benlikleri inşa ettiklerini öne sürer (Goffman, 2009). Böylece, gündelik hayat homojen ve tekdüze bir alan değil; tersine, çok yönlü ve denge gerektiren bir yapıdır. Bu sahne metaforunda Goffman, bireyi merkeze alarak insan davranışını şekillendiren durumları da analiz eder. Buna göre, sosyal bir durum etkinlik, gözlemci ve katılımcılardan oluşur; aktörler, rollerini oynayan bireylerdir. Performanslarını sergileyen kişiler, başkalarının bu performansı nasıl değerlendirdiğinin farkındadır (Poloma, 1993, s. 203). Bu yönüyle gündelik hayat, kendi hayatının aktörü olan bireylerin birbiriyle olan etkileşimlerini de içermektedir. Sosyal etkileşimlerin en yoğun yaşandığı toplumsal birimlerden biri ise ailedir.

Aile, sosyal bilimciler tarafından birçok farklı tanımla ele alınmış, her tanım ailenin farklı bir yönünü vurgulamıştır. Dirimeşe'ye göre aile, toplumdaki topluma değişen özelliklerle, ekonomik ve cinsel ihtiyaçların karşılanması ve neslin devamı amacıyla, evlilik veya kan bağıyla kurulan, aynı veya farklı hanelerde yaşayan akraba ilişkisi içindeki bireylerden oluşan bir kurumdur (Dirimeşe, 2016). Ailenin biyolojik, psikolojik, eğitim, ekonomik, toplumsal, siyasal ve dini işlevleri, üyelerinin toplumsal yaşamı normlara uygun şekilde sürdürmesine olanak tanır (Ozankaya, 1994). Bu çerçevede aile, toplumsal ve ekonomik yönleriyle küçük bir toplum modelidir ve ailenin temeli biyolojik boyutu aşan psikososyal bir gerçekliktir. Aile, biyolojik bağın ötesinde, ilişkiler düzeni içinde gelişen bir etkileşim biçimi sunar (Doğan, 2012). Bu ilişkiler ağı, bireyin topluma uyum sağlaması ve gündelik hayatı sürdürebilir kılması açısından akrabalık ve sosyal çevre ile iç içedir.

Aile bağları; ortak soy, evlilik veya evlat edinmeye dayanan sosyal bağlarla "akrabalık" olarak adlandırılır. Aile ve akrabalık tüm toplumlarda bulunur ve ailenin temel özellikleri tarih boyunca kültürden kültüre benzerlik gösterir (Macionis, 2012). Aile, yetişkinlerden ve çocuklardan duygusal destek ve bağlılık beklentisinin yanı sıra, cinsel faaliyetlerin ve üremenin düzenlendiği bir kurum olarak da işlev görür. Aynı zamanda, üyelerin hayatlarını sürdürebilmeleri için finansal destek sağlayan bir ekonomik merkezdir (Newman, 2013). Sosyalizasyon sürecinde bireylerin toplumsal olarak kazandıkları duygular, düşünceler, inançlar ve davranışların kökleri aileye dayanır. Günümüz aile yapısı ise çekirdek aile olarak tanımlanır; anne, baba ve çocuklardan oluşan bu aile yapısı, iki kuşaktan oluşması nedeniyle gelişim döngüsüne sahiptir. Çekirdek aile, çocukların büyüüp evden ayrılmasıyla küçülür, nihayetinde ebeveynlerin ölümüyle sona erip yeni çekirdek aileler oluşur (Gökçe, 1976). Sanayileşme, şehirleşme ve küreselleşme gibi süreçler de çekirdek ailenin baskın aile yapısı olarak ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Gündelik hayatın temel özelliklerinin ailede gözlemlenmesi, aile içi pratiklerin gözlemiyle kısmen ortaya konabilir, ancak bu yeterli değildir. Kuşaklar arası ilişkiler (üst soy, alt soy) geniş bir zaman dilimine yayıldığından, bu ilişkiler ancak anlatılar veya performanslar yoluyla ifade edilebilir. Bu nedenle aile içi davranışsal pratikleri ortaya koymak için derinlemesine görüşme, anlatı ve dil aracılığıyla araştırmalar yapılmalıdır (Phoenix & Brannen, 2014). Gündelik yaşam ve aile çalışmaları, ailenin dünya sorunları karşısında zayıflayan yönlerini güçlendirmek, korunması ve sürekliliğini sağlamak için gündelik yaşamın değişen dinamiklerine odaklanmaktadır (Rönkä & Korvela, 2009).

3. Aile Apartmanları ve Etkileşim

Türkiye’de 19. yüzyılın sonlarından itibaren yaşanan sosyodemografik ve ekonomik değişimler, aile yapısında köklü dönüşümlere yol açmış ve farklı aile biçimlerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Geleneksel geniş aile yapılarının çözülmesiyle birlikte, modernleşmenin etkisi altında daha küçük ve çekirdek ailelerin ön plana çıktığı görülmüştür. Bu dönüşüm, özellikle şehirleşmenin hız kazanması ve kadınların toplumsal hayatta daha aktif roller üstlenmesiyle daha da pekişmiştir (Özbay, 1985; Duben, 1985; Duben & Behar, 1998).

Apartman yaşamının ortaya çıkışı, yeni aile yapılarını doğrudan etkilemiştir. Kentleşme ile birlikte nüfusun şehir merkezlerinde yoğunlaşması, konut ihtiyacını arttırmış ve büyük konut projeleri, özellikle apartman yaşamını yaygınlaştırmıştır. Çekirdek ailelerin yaşam biçimine uygun olan bu apartman daireleri, geniş ailelerin bir arada yaşadığı geleneksel evlerin yerine geçmiştir. Özellikle sosyal güvenlik sistemindeki gelişmeler ve kadının iş gücüne katılım oranının artması, ailelerin daha bağımsız yaşam alanlarına yönelmesini teşvik etmiştir.

Aile apartmanları, bu dönüşümün somut bir yansıması olarak belirmiştir. Birden fazla çekirdek ailenin aynı binada yaşadığı aile apartmanları, geleneksel aile bağlarını koruma çabasını sürdürürken, modern yaşamın sunduğu daha küçük ve bağımsız alanları da sağlamıştır. Bu apartman düzeni, hem geleneksel aile bağlarını koruma gereksinimlerini karşılamakta hem de modern toplumun ihtiyaçlarına cevap veren bir yapı sunmaktadır.

Aile apartmanları; birkaç katlı, birden fazla daireyi bünyesinde bulunduran yapılarda, çekirdek aile ve akrabaların farklı dairelerde yaşaması olarak ifade edilmektedir (Acar, 2019). Geçmişten günümüze yerleşim biçimine göre evlilik türleri çerçevesinde evlendiğinde baba yanına yerleşme yani kadının erkeğin evine taşınması olarak ifade edilen “Patrilokal evlilik” (Yasa, 1962) özellikle aile apartmanlarında yaşayan aile modeline uygun bir nitelik taşımaktadır. Üst soy ile birlikte yaşanan bu mekân yapısında aile apartmanlarının ilk olarak ekonomik avantajlarının olduğunu belirtmek mümkündür. Aile apartmanları çoğunlukla ailedeki otorite figürü babanın, kardeşlerinin ve erkek çocuklarının maddi manevi ortak emeğiyle inşa edilmektedir. Bu durum aile üyeleri arasında mülk paylaşımının kardeşler arasında dağılmasını ya da mülkün tek bir kişide çoğunlukla ebeveynde toplanmasıyla sonuçlanmaktadır (Erman & Karaman, 2010).

Aile apartmanında yaşamının olumlu ve olumsuz yönlerinin yanı sıra, birlikte yaşayan üyelerin günlük deneyimlerine bağlı olarak sosyal kimlik gelişimleri de önemli bir boyut kazanmaktadır. Kağıtçıbaşı’na (1996) göre, gelişimsel perspektifte aile içi etkileşimler duygusal, ekonomik bağımlılık ve bağımsızlık temelli olmak üzere üç farklı biçimde değerlendirilir. İlk olarak, kuşaklar arası geleneksel aile modeli, karşılıklı bağımlılığa dayanan bir yapı sunar. İkinci olarak, kuşaklar arası bağımsızlık vurgusu öne çıkar. Üçüncü model ise ekonomik olarak bağımsız, ancak psikolojik olarak karşılıklı bağımlılığı içeren bir yapı sunar. Bu üç etkileşim biçimi, bireylerin benlik yapılarını şekillendirmede kritik rol oynar. Aile apartmanında bir arada yaşayan bireylerin hem kendi benlik algılarını hem de grup içindeki konumlarını oluşturma süreçlerinde önemli bir etkiye sahiptir. Özellikle ekonomik bağımsızlıkla birlikte psikolojik bağımlılık içeren üçüncü model, bireylerin kendi sınırlarını korurken aile bağlarını güçlü tutmalarına imkân tanır. Aile apartmanında yaşayan bireyler, günlük yaşamdaki etkileşimleri aracılığıyla ortak bir aidiyet duygusu geliştirirler; bu da onların sosyal kimliklerini, yani toplumsal rollerini ve grup içindeki statülerini belirginleştirir.

4. Yöntem

Evli kadınlar, aile apartmanlarında yalnızca bireysel kimlikleriyle değil, aynı zamanda toplumsal bağlamda üstlendikleri rollerle de öne çıkmaktadır. Aile apartmanında evli bir kadın olarak yaşamının, kadınların kendilerini nasıl algıladıkları üzerindeki etkilerini ve bu algının onların eş, anne ve gelin rolleriyle nasıl şekillendiğini deneyimlerinden yola çıkarak incelemek, kadınların toplumsal rollerine

dair içsel ve dışsal beklentilerle nasıl başa çıktıklarını ortaya koymaya yardımcı olacaktır. Apartman yaşamının getirdiği akrabalık ilişkileri, toplumsal normlar ve apartman içi etkileşimlerin, kadınların kendilerini nasıl tanımladıkları ve başkaları tarafından nasıl algılandıkları üzerinde belirleyici bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Bu çerçevede araştırma, aile apartmanlarında yaşayan evli kadınların sosyal kimlik algısını ve bu algının farklı sosyal roller üzerindeki etkisini kavramayı amaçlamaktadır. Özellikle, kadınların eş, anne ve gelin rolleri çerçevesindeki deneyimlerini, bu rollerin birbirleriyle etkileşimini ve sosyal kimliklerini nasıl biçimlendirdiğini anlamaya odaklanmaktadır.

Bu durum kapsamında araştırma sorularını oluşturan temel dinamikler aşağıdaki gibidir:

1. Aile apartmanında yaşayan kadınların günlük yaşamda aile apartmanı deneyimleri nelerdir?
2. Kadınların aile apartmanındaki yaşamları günlük sosyal yaşamlarını nasıl etkilemektedir?
3. Aile apartmanında yaşayan evli kadınların sosyal kimliklerinde öne çıkan roller ve bu rollerin genel özellikleri nelerdir?

İlgili sorular çevresinde yürütülen süreçte, nitel araştırma tercih edilerek katılımcıların deneyimlerini, algılarını ve bakış açılarını derinlemesine inceleyerek araştırmanın amacına yönelik kapsamlı ve ayrıntılı veriler sunmayı hedeflenmiştir. Nitekim nitel araştırmalar, katılımcıların kişisel deneyimlerini, hikâyelerini ve sosyal etkileşimlerini inceleyerek, olaylara ve olgulara daha kapsamlı bir bakış açısı kazandırmayı amaçlar (Merriam, 2009). Nitel araştırmaların temel özelliklerinden biri, betimleyici ve keşfedici bir yaklaşımı benimsemesidir. Araştırmacı, katılımcının perspektifini ve anlam dünyasını anlamaya çalışırken, araştırma sürecinde daha esnek ve uyum sağlayabilir bir yöntem benimser (Creswell, 2019). Bu bağlamda araştırmada ele alınan kadınlar konusunda odak noktası eş, anne ve gelin rolleri ile sınırlı tutularak kadınların diğer potansiyel sosyal rolleri (örneğin, iş kadını, öğrenci, arkadaş) kapsam dışı bırakılmıştır. Dolayısıyla araştırma amacına uygun olarak kadınların üç rolü üzerine sahip oldukları deneyimlere ilişkin bireysel öyküleri incelenmiştir.

Çalışmada nitel araştırmanın temel desenlerinden biri olan ve katılımcıların deneyimlerini derinlemesine anlamak için fenomenoloji deseninden yararlanılmıştır. Nitel araştırmalar nicel araştırmalardan farklı olarak, katılımcıların deneyimlerini derinlemesine inceleme ve farklı faktörler arasındaki ilişkileri keşfetme olanağı sunar (Glaser, 1978). Fenomenoloji deseninde çoğunlukla veri toplama süreci olguyu deneyimleyen kişilerle yapılan görüşmeleri kapsamaktadır ancak fenomenoloji araştırmalarında gözlem, dokümanlar ve diğer yazılı metinler farklı veri kaynakları kullanılabilir (Creswell, 2019). Fenomenoloji, bireylerin belirli bir durumu veya olayı nasıl deneyimlediğine odaklanarak, onların yaşadıkları sürecin özünü anlamaya odaklanması yönüyle araştırmanın amacına uygun görülmüştür. Kadınların gündelik yaşamlarında karşılaştıkları toplumsal beklentiler, akrabalık ilişkileri ve apartman yaşamının getirdiği etkileşimler gibi olguların, onların kimlik algılarına nasıl yansıdığını araştırmak açısından derinlemesine bir bakış sağlamaktadır.

Araştırma kapsamında örneklem belirlenirken çalışmanın amacına uygun olarak, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yönteminde araştırmacı örnekleme dahil edilecek birimleri, önceki bilgi, deneyim ve gözlemlerine dayanarak belirler. Bu bağlamda, araştırmacının, araştırma amacına uygun katılımcıları kendi yargı ve değerlendirmeleriyle seçmesi önemlidir. Bu yöntem, araştırmacının evren hakkında belirli bir fikir sahibi olmasını gerektirir; böylece, en zengin ve anlamlı verileri elde etmek mümkün olur (Ural & Kılıç, 2011, s. 45). Bu bağlamda mevcut araştırmada katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir; bu sayede, aile apartmanında yaşamının getirdiği deneyimleri en iyi yansıtabilecek bireylerle derinlemesine görüşmeler yapılması sağlanmıştır. Ayrıca, örneklem araştırma amacına uygun olarak ölçütler belirlenerek katılımcıların belirli kriterlere sahip olmaları sağlanmıştır. Araştırmaya katılacak kadınların en az bir yıldır aynı aile apartmanında yaşıyor olmaları ve evli olmaları gibi kriterler belirlenmiştir. Bu ölçütler, araştırmanın temel konusunu oluşturan gündelik yaşam deneyimlerini ve kimlik algılarını en etkili şekilde ortaya koyabilecek örneklem grubuna ulaşmak için tercih edilmiştir. Araştırma sürecinde katılımcıların en az bir senedir

aile apartmanında yaşamaları, evli ve en az bir çocuğa sahip olmaları ölçütleri belirlenmiştir. Bu ölçütleri sağlayan kadınlar ise araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Araştırma sürecinde veri toplama aşamasından önce çalışmanın yayın etiği ve bilimsel araştırma açısından uygun olduğuna ilişkin olarak Sakarya Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'nun 14.03.2024 tarihli 67 sayılı "36" nolu Toplantı ve Karar Tutanağı ile onay alınmıştır. Araştırma kapsamında katılımcıların haklarını korumak, gizlilik ve gönüllülük esaslarını güvence altına almak amacıyla tüm resmi prosedürler yerine getirilmiştir. Bu doğrultuda, katılımcılara araştırmanın amacı, görüşmelerin yalnızca araştırma için kullanılacağı ve kişisel bilgilerin gizli tutulacağı hakkında bilgi veren Bilgilendirilmiş Onam Formu hazırlanarak onayları alınmıştır. Araştırmada yaş aralıkları 28-55 yaş arasında değişen ve İstanbul, Bursa, Ankara illerinde aile apartmanlarında ikamet eden kadınlarla mülakat (Mart-Nisan 2024) yapılmıştır. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan sosyo-demografik bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu, katılımcıların sosyal, ekonomik ve kültürel niteliklerini belirlemeyi ve araştırma bulgularının hangi gruplar için anlamlı olduğunu saptamayı hedeflemiştir. Sosyo-demografik form katılımcıların yaş, eğitim düzeyi, evlilik süresi gibi temel bilgilerini içererek, araştırmanın amaçlarına uygun katılımcı profillerini oluşturmada bir araç olarak kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ise, aile apartmanında yaşama süreci, günlük yaşam pratikleri ve sosyal kimlik algısı gibi üç temel boyut üzerine, katılımcıların deneyimlerini derinlemesine keşfetmek amacıyla geliştirilmiştir.

Mülakat sürecinde toplanan veriler not dökümü ile yazılı hâle getirildikten sonra içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde elde edilen verilerde doğrudan algılanan öğelerin veya mesajların yanı sıra üstü örtülü olan, gizli unsurlar elde edilmeye çalışılır. İçerik analizinde veriler kodlamalar, kategoriler ve birbirine benzer veriler bir araya getirilerek temalar oluşturulur. Elde edilen veriler bu yöntemlerle gruplandırıldıktan sonra gerekli düzenlemeler yapılarak bulgular tanımlanır ve yorumlanır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Elde edilen yazılı veriler kodlama yöntemiyle kategorize edilmiştir. "Aile Apartmanı Deneyimi", "Gündelik Yaşamda Sosyal İlişkiler," "Sosyal Kimlikte Öne Çıkan Rol" temaları kapsamında kategoriler ve kodlar oluşturulmuş ve bulgulara detaylı şekilde verilmiştir.

5. Bulgular

Aile içinde yaşam çocukların temel ihtiyaçları ve eğitimi, karı-koca ilişkileri, ev işlerinin yönetimi, sağlık ve beslenme konularının çözümü gibi konuları kapsayan pek çok gündelik eylemi barındırmaktadır. Bu eylemler, geçmişten günümüze aile yaşamının temel unsurları olarak varlığını sürdürmektedir. Bu durumda evli kadınların ev içi görevlerinin ve anne olma rollerine ilişkin sorumluluklarının yanı sıra yaşadıkları aile apartmanlarında kurulan geleneksel akraba ilişkilerine bağlı olarak ortaya çıkan sorumluluklarının da var olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, mevcut çalışmada aile apartmanlarında yaşayan evli kadınların gündelik yaşam deneyimlerinin rollerine nasıl yansıdığı ve sosyal kimliklerini nasıl şekillendirdiği üzerinde araştırma yapılmıştır. Toplanan verilerin analizinde oluşturulan tema, kategori ve kodlar aşağıda Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 1

Araştırmanın Tema, Kategori ve Kod Listesi

Tema	Kategori	Kod
Aile Apartmanı Deneyimi	Karar Süreci	Ortak Karar ve İstek
		Zorunlu Dışsal Nedenler
		Aile Büyükleri Tarafından Mecbur Bırakılma
		Maddi Nedenler
		Kısıtlılık ve Sosyal Baskı
	Aile Apartmanı Algısı	Kalabalık Yaşam
		Güvenli Yaşam
		Birlik-Berberlik

Tablo 1 (Devamı)

Gündelik Yaşamda Sosyal İlişkiler	Destekleyici İlişkiler	Dengeli İletişim Yardımlaşma
	Zorlayıcı İlişkiler	Özerk Davranamamak Özel Hayata Müdahale
Sosyal Kimlikte Öne Çıkan Rol	Eş Olmak	Birlikte Zaman Geçirme Duygusal Bağın Zarar Görmesi
	Gelin Olmak	Hizmet Beklentisi Yeni Sorumluluklar
	Anne Olmak	Çocuk Bakımına ve Kurallara Müdahale
		Çocuk Büyütürken Destek Çocukları Güvenle Emanet Edebilme

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Aile apartmanında yaşayan evli kadınların gündelik hayat deneyimleri ve kimlik algılarına odaklanan bu çalışmadan toplanan veriler üç genel temanın oluşumunu sağlamıştır. Bunlar; “Aile Apartmanı Deneyimi”, “Gündelik Yaşamda Sosyal İlişkiler”, “Sosyal Kimlikte Öne Çıkan Rol” dür. Aile apartmanı deneyimi, çiftlerin karar süreci ve aile apartmanı algısı kategorilerini oluştururken karar süreci kategorisinden çıkan kodlar ise ortak karar ve istek zorunlu dışsal nedenler, aile büyükleri tarafından mecbur bırakılma ve maddi nedenlerdir. Aile apartmanı algısı kategorisinden çıkan kodlar ise kısıtlılık ve sosyal baskı, kalabalık yaşam, güvenli yaşam, birlik-beraberliktir.

Gündelik yaşamda sosyal ilişkiler teması altında ise destekleyici ve zorlayıcı ilişkiler kategorileri oluşturulmuştur. Destekleyici İlişkiler kategorisinden çıkan kodlar dengeli iletişim ve yardımlaşmadır. Zorlayıcı İlişkiler kategorisinden çıkan kodlar ise özerk davranamamak ve özel hayata müdahale olarak belirlenmiştir.

Sosyal kimlikte öne çıkan rol teması altında ise eş, gelin ve anne olmak kategorileri yer almaktadır. Eş olmak kategorisinden çıkan kodlar duygusal bağın zarar görmesi ve birlikte zaman geçirme olarak kodlanmıştır. Gelin olmak kategorisinden çıkan kodlar hizmet beklentisi ve yeni sorumluluklardır. Anne olmak kategorisinden çıkan kodlar çocuk bakımına ve kurallara müdahale, çocuk büyütürken destek, çocukları güvenle emanet edebilme olarak kodlanmıştır. Çalışmadan toplanan demografik özellikler evlilik süreleri, aile apartmanında yaşam süresi, memnuniyete dayalı ifadeler ev aile apartmanı dışında yaşam isteği sorularına ait veriler Tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 2

Demografik ve Betimsel Bulgular

Ad	Yaş	Çalışma Durumu	Hane Gelir Düzeyi	Evlilik Süresi	Aile Apt. Yaşam Süresi	Memnuniyet Düzeyi	Aile Apt. Dışında Yaşam İsteği
K1	55	Hayır	Düşük	38	38	Memnun Değil	Evet
K2	33	Hayır	Orta	10	10	Memnun Değil	Evet
K3	45	Hayır	Orta	27	27	Memnun Değil	Evet
K4	30	Hayır	Orta	7	7	Memnun	Kararsız
K5	33	Evet	Yüksek	7	7	Memnun	Kararsız
K6	38	Evet	Yüksek	10	2	Memnun	Evet
K7	34	Evet	Orta	6	2	Memnun	Evet
K8	37	Hayır	Orta	12	5	Hiç Memnun Değil	Evet
K9	33	Hayır	Orta	5	5	Memnun	Kararsız
K10	35	Hayır	Orta	7	1	Orta	Kararsız
K11	31	Hayır	Orta	10	6	Orta	Evet
K12	39	Evet	Orta	12	4	Orta	Kararsız
K13	45	Hayır	Yüksek	25	16	Orta	Evet
K14	29	Hayır	Orta	7	7	Çok Memnun	Evet
K15	38	Evet	Orta	18	10	Memnun	Kararsız

Tablo 2 (Devamı)

K16	42	Hayır	Orta	21	21	Hiç Memnun Değil	Evet
K17	35	Hayır	Orta	8	4	Orta	Evet
K18	53	Hayır	Orta	23	14	Memnun	Kararsız
K19	28	Evet	Orta	3	3	Orta	Kararsız
K20	29	Evet	Orta	3	3	Orta	Evet

Tablo 2’de demografik özelliklerin yanı sıra evlilik süreleri, aile apartmanında yaşam süresi, memnuniyet düzeyleri, aile apartmanında yaşam süresi ve aile apartmanı dışında yaşam isteğine dair veriler de sunulmaktadır. Bu veriler belli başlı ilişkilendirmeleri tek bir görselde sunması bakımından ortak tabloda ifade edilmiştir. Katılımcılar 28 ile 55 yaş arasındadır. Katılımcıların 13’ü çalışmamaktadır. Evlilik süreleri 3 ila 38 yıla kadar devam etmektedir. Aile apartmanlarında yaşam süresi ise 1 yıldan 38 yıla kadar devam etmektedir. Memnuniyet düzeyine bakıldığında 5 katılımcı memnun değildir. Diğer katılımcılar ya orta düzeyde memnun olduklarını ya da memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Aile apartmanı dışında yaşam isteğine dair katılımcıların 12’si aile apartmanı dışında yaşamak istediklerini ifade etmeleri bakımından ilginç bir sonuç göstermektedir. Katılımcılar memnun olsalar da aile apartmanı dışında yaşamak istenen bir durum olarak görülmektedir. Memnun olan katılımcıların çoğu ayrılma durumu ile ilgili kararsızdır.

5.1. Aile apartmanı deneyimi

Bu tema çerçevesinde “karar süreci” ve “aile apartmanı algısı” kategorileri yer almaktadır. Araştırmanın örneklemi oluşturan katılımcılarla gerçekleşen görüşmede katılımcıların aile apartmanında yaşama kararını alma süreçleri ortaya konmuştur. Katılımcılardan gelen cevaplara göre aile apartmanında yaşama kararındaki temel nedenlerin birbirinden ayrıldığı görülmüştür. Ancak katılımcıların bireysel hikâyeleri farklılık gösterse de cevaplar temel olarak ortak karar ve istek, zorunlu dışsal nedenler, aile büyükleri tarafından mecbur bırakılma, maddi nedenler olmak üzere belirlenmiş kodlarda birleştirilebilir. Bazı katılımcıların verdiği cevaplar kapsamında aile apartmanında yaşamaya ilişkin karar süreçlerinde farklı sebeplerin birlikte etkili olduğu görülmüştür.

Ortak karar süreci ile ilgili olarak katılımcılar evlilik öncesi nişanlıları ile bu konuyu tartıştıklarını hatta ailelerinin de onayını aldıklarını ifade etmişlerdir.

Evlilik öncesinde yani genel olarak nişan kararı almadan evvel konuştuk. Evlilik öncesindeki arkadaşlık sürecinde aile apartmanında yaşadığını biliyordum zaten. Gelecek planında da bunu gündeme getireceğini hissetmişim. Dolayısıyla nişanlılık evresinde bunu değerlendirdik, belirli konuları konuştuktan sonra kabul ettim (K19).

Zorunlu dışsal nedenler kategorisinde ise genelde kadınların çocuk doğurma ve çalışmaya başlama süreçleri birinci sırada etkili olmuştur. Diğer faktörler ise üst soyun hastalanması ve göç olarak görülmektedir. Bu kod kapsamında da araştırmaya katılan katılımcılardan biri, eşinin babasının vefat ettiğini ve yaşlı annesinin yalnız yaşadığını belirterek, bu durumda ona destek sağlamak durumunda kaldıklarını belirtmiştir. “Eşimin annesi yaşlı ve tek başına yaşıyor. Bu yüzden yanında olmamız gerekiyor. Yazları da zaten memleketinde geçirmeyi tercih ettiği için süreçte bu bizim için bir handikap olmadı. Yani çok da fazla iç içe değiliz aslında.” (K4)

Aile büyükleri tarafından mecbur bırakılma durumu çerçevesinde aile apartmanında yaşama süreci ise evin evlenmeden önce aile büyükleri tarafından (erkeğin ailesi) hazırlanmış, planlanmış ve başka alternatifin sunulmamış olması şeklinde ifade edilmektedir. Bu noktada K1’in ifadeleri dikkat çekicidir: “Karar bize kalmadı ki. Biz evlenmeden önce karar vermişler. Yani aynı apartmandan ev almışlar iki tane. Dediler size de buradan ev açalım. Öyle olunca da kabul ettik, mecbur kaldık yani...” (K1). Bu ve benzer ifadeler katılımcıların büyük çoğunluğunun evlilik öncesinde aile apartmanındaki evlerinin hazırlanmış olduğu yönündedir. Maddi nedenler çerçevesinde ise şayet aile apartmanı varsa kiralık evde oturmak yerine kira vermemek adına aile apartmanının tercih edildiği görülmektedir. Birçok katılımcı

başlangıçta kiralık evde oturup maddi zorlanma ile aile apartmanındaki evlerine geçtiklerini ifade etmiştir. Son yıllarda görülen kira artışları nedeniyle bu kararı uygulamayı tercih eden katılımcılar da söz konusudur.

Aile apartmanında yaşamaya karar vermemiz kendiliğinden gelişti aslında. Biraz da mecburiyet işte. Başta böyle bir niyetimiz yoktu. Zaten evlenince ilkten başka bir evde oturduk 3 sene. Aynı bir mahallede ayrı bir evde yaşıyorduk. O ev kiraydı. Sonra ben hamile kaldım, o esnada ev sahibi de evi satacağım, çıkın dedi. Tam da kiralar, fiyatlar yükseliyor, her şey pahalılaştı. Biraz çaresiz kaldık, sonra kayınvalidemlerin binada bulunan kiracının tayini çıktı gitti. Biraz da şans işte. Kayınpeder de bu ev zaten sizin hakkınızdı, gelin dedi. Başta hiç istemedim ama mecbur kaldık. Taşındık (K17).

Kira ödememe motivasyonunun önemli bir belirleyici olduğunu ifade eden başka bir katılımcı:

Nişanlıyken işte. Yani zaman başta demişlerdi hani aynı binada ev var aynı binada farklı evde oturacağız diye. Kira vermeyeceğimiz için çok daha mantıklı geldi zaten o zamanlar. Ben seviyordum. Kalabalık aileyi bir de kayınpederim benim amcam oluyor zaten yabancılık çekmedim (K15).

Benzer bir bulgu olarak Fidan da kiradan kurtulmak ifadesinin -orta üst sınıfa mensup görüşmeciler hariç- mülakatların tümünde kendini tekrarlayan bir ifade olduğunu aktarmıştır (2022).

Aile apartmanı algısı temasında ise katılımcıların gündelik hayattaki deneyimleri çerçevesinde sorulara verilen yanıtlar “kısıtlılık ve sosyal baskı”, “kalabalık yaşam” “güvenli yaşam”, “birlik-beraberlik” olmak üzere belirlenmiş kodlarda birleştirilebilir.

Kısıtlılık ve sosyal baskı çerçevesinde katılımcıların bir kısmı aile apartmanında yaşamayı kısıtlılık ve sosyal baskı olarak gördüklerini ve tüm gündelik hayatın paylaşıyor olmasından rahatsız olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca iç içe yaşıyor olmanın hesap verme, açıklama yapma, her şeyi paylaşma gibi zorunlulukları beraberinde getirdiğini vurgulamışlardır. Katılımcılardan biri, aile apartmanında yaşayan akrabalar arasında gizliliğin azaldığını ve bu durumun da sosyal baskıya neden olduğunu aktarmaktadır:

Ya çok zor. Özelimiz pek yok aslında. Nasıl desem? İyi bir şey değil yani. Örneğin, özel bir konuşma sesi geliyor gidiyor diye tedirgin oluyorsunuz, gidenlerinizi çağırmak zorunda kalıyorsunuz veya bir arkadaşınız geldiğinde kapıda karşılaştığınızda içeri davet etmek zorunda kalıyorsunuz. Ben böyle şeylerden pek hoşlanmam açıkçası. Sonra, bir üst kat komşunuzun bir problemi olduğunda onu duymak zorunda kalıyorsunuz. Bu da hoş olmayan bir durum. Müdahale ettiğinizde yanlış anlaşılıyor olabilirsiniz, müdahale etmeseniz ilgisiz oluyorsunuz (K3).

Aile apartmanı algısının sosyal baskı olarak yorumlayan bir diğer katılımcının ifadeleri de “...akrabalarla aynı binada oturmak zor. Evde ne konuşsanız duyulacak mı endişesi, bir yere gitseniz nerden geldin sorusu... Sürekli diken üstündesiniz işte. Aile olduğunuzu anlayamıyorsunuz” (K15) şeklindedir.

Kalabalık yaşam çerçevesinde de benzer şekilde ortak yaşamının ve özel zaman geçirememenin ve birçok etkinliğin birlikte yapmak zorunda kalmanın zorluğu “Kalabalık, özel zaman geçirememek. Çoğu etkinliği birlikte yapmak zorunda kalmak” (K1) olarak ifade edilmiştir. Bir katılımcı da bu durumun beraberlik getirirse de kalabalık yönünü “Birlik beraberlik ama daha çok kalabalık. Olumsuz olarak özel zamanlarda müdahale çok oluyor. Hani doğum günü falan baş başa kalmak zor” (K5) şeklinde ifade etmiştir.

Güvenli yaşam kodunda, katılımcılar aile büyüklerine çocuklarını güvenle emanet edebiliyor olmalarını öne çıkarmaktadırlar. Katılımcılar özellikle hastalandıklarında ve başları sıkıştığında büyüklerin yanı başlarında destek olmalarının verdiği güvenden dolayı memnuniyetlerini ifade etmişlerdir. “Birlik

beraberlik, kalabalık bir o kadar da güvenlik. Aynı çatı altında yaşadığımız insanların kim olduğunu bilmek, en azından bir yere giderken aklımızın kalmaması büyük rahatlık aslında.” (K5).

Benzer şekilde birlik-beraberlik kodunda da K14’ün ifadeleri dikkat çekicidir. *“Aile apartmanı adı gibi samimi yakın ve güzel, bağlanmayı yakınlığı ve birçok şeyi ifade ediyor samimiyet, yakınlık... (K14).* Ayrıca bir diğer katılımcı ise şu ifadeleri kullanmıştır:

Birliktelik, kalabalık ve destek olmak. Yakınlık ve samimiyet kolaylık getiriyor daha iyi anlamaya ve anlaşmaya daha net ifade etmeye kabul ve reddetmeyi alan oluşturuyor bu sebeple iyi ancak bazen normalde olmayacak sorumluluklar getiriyor şu an avantajlarını dezavantajlarından daha fazla olduğunu düşünsem de ilk zamanlarda alışmak kolay olmadı. (K19)

Aile apartmanında kurulan sosyal etkileşimlerin niteliği gündelik deneyimler üzerinde etkiliyken, bu deneyimlerin aile apartmanı algısı üzerinde önemli bir etkisi olduğunu ifade etmek mümkündür.

5.2. Gündelik yaşamda sosyal ilişkiler

Kadınlar, aynı apartmanda yaşadıkları akrabalarıyla kurdukları ilişkilerde hem ev içi hem de apartman yaşamındaki ilişkileri düzenlemek durumunda kalmışlardır. Bu durum araştırmaya katılan katılımcılar için kimi zaman destekleyici bir etki yaratırken kimi zaman zorlayıcı bir durum oluşturmaktadır.

Destekleyici ilişkiler kategorisinde dengeli bir iletişimin varlığı ve yardımlaşma ön plana çıkmaktadır. Katılımcıların çoğu aile apartmanında yaşarken sınır çizmenin ve iletişimde bir denge yakalamanın hemen mümkün olmadığını ve bu kazanımı zaman içinde elde ettiğini aktarmışlardır.

Tabii, kime ne kadar mesafe koyman gerektiğini, kiminle neyi ne kadar paylaşman gerektiğini anlıyorsun işte. Yani biz üç geliniz, iki elim bir görümcem var mesela. E her biriyle ilişkimiz farklı. Bu da tecrübe katıyor sosyal ilişki yürütmede. Ben de burada bu apartmanda bu dengeyi kurabildiğimi düşünüyorum, tabii zamanla oluyor bu (K7).

Yardımlaşma kodunun öne çıktığı araştırmada benzer şekilde katılımcılar gündelik yaşamın tüm süreçlerinde birbirlerine her hususta destek ve yardım içinde olduklarını ifade etmişlerdir.

Gündelik yaşamıma etkisi şu şekilde yani aslında kolaylık sağladığını söyleyebilirim. Mesela evde yemek yapacağım zaman bir malzemem eksikse markete değil hemen kayınvalideme iniyorum ondan alıyorum bu aşırı kolaylık oluyor benim için. Yaptığım yemeklerden bazen ona da götürüyorum. Bana yük olan bir durum hiç oluşmadı bu anlamda. Çoğunlukla hayatımı kolaylaştıran birisi. (K4)

Aynı katılımcı görüşmenin devamında bu yardımlaşma sürecinin özellikle çocuklar doğduktan sonra oluştuğunu belirtmiştir.

... Asıl durumun avantaja döndüğü kısımlar anne olduktan sonra yaşanıyor bence. Şu an bu durum için çok mutluyum aynı apartmanda oturmak iki küçük çocukla çok büyük kolaylık. Markete gitmek, çöp atmak vs bunlar çocuklar olduktan sonra kolayca yapılabilen işler olmuyor. O zaman hemen kayınvalidem imdadıma yetişiyor (K4).

Zorlayıcı ilişkiler kategorisinde ise katılımcıların çoğu karar alma süreçlerinde aile büyüklerinden alınacak onayın ailenin özerk olmasında sıkıntı yarattığını ifade etmişlerdir. *“Büyüklerimiz beni çok zorladı başından beri her şeye karıştılar.” (K2).* Benzer şekilde katılımcıların büyük çoğunluğu özel hayata müdahalenin varlığından da yakınmıştır. *“Ya bazen çok zor... Örneğin, özel bir konuşma sesi geliyor gidiyor diye tedirgin oluyorsunuz, gidenlerinizi çağırmak zorunda kalıyorsunuz veya bir arkadaşınız geldiğinde kapıda karşılaştığınızda içeri davet etmek zorunda kalıyorsunuz” (K3).* Benzer olarak bir başka katılımcı da özerk olamamanın gündelik hayatta zorlayıcı bir unsur olduğunu ifade etmiştir. *“Aile apartmanında yaşamasaydık kesinlikle daha iyi olurdu her şey, daha özgür olurduk.*

Bağımsız olurduk...buradayken aslında bir çekirdek aile olamamamın özleminde yaşıyorsun, işte senin yerine başkaları karar veriyor. Her şey her olayda önce onların görüşü alınıyor.” (K1).

5.3. Sosyal kimlikte öne çıkan rol

Katılımcılara gündelik eylemlerini dikkate aldıklarında sosyal kimlikleri üzerinden en çok hangi rolün baskın geldiğine dair soru sorulmuştur. Buna göre kadınların aile apartmanı gündelik yaşam deneyimlerinin eş, gelin ve anne olmak üzere üç ayrı rol üzerinden kategorize edilebileceği görülmüştür.

Eş olmak kategorisinde katılımcıların çoğunun verdikleri cevaplar duygusal bağın zarar görmesi ve birlikte zaman geçirme kodlarında birleşmektedir. Buna göre katılımcılar aile apartmanında çoğu zaman aile büyükleriyle gereğinden fazla zaman geçirmek durumunda kaldıklarının bunun sonucunda ise eşiyile olan duygusal bağının zarar gördüğünü ifade etmişlerdir. Özellikle ebeveynlik süreçlerinde aile büyüklerinin yanlarında olması ve her süreçte sorumlulukları üstlenmeleri sebebiyle babaların çocuk bakımından, büyütme süreçlerinden uzak durduklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla bu durum eşler arası ilişkiyi de olumsuz etkilemektedir.

Evliliğimizin ilk yıllarında eşimi işe uğurladıktan sonra ben onun ailesin yanına çıkıyordum. Gün boyu kayınvalidem ile vakit geçiriyordum. Akşam da yemeklerimizi beraber yiyorduk ve yatmaya evimize geçiyorduk. Tabi bu şekilde bir yaşam tarzı beni fazlası ile rahatsız ediyor ve geriliyordum ve sonuç olarak eşime yansıyor bu durum. Bizim kavgalarımız hep bu sebeplerden ötürü çıkıyordu (K16).

Birlikte zaman geçirme kodunda ise eşler arasındaki iletişim ve bağlılık, ev içi sorumluluklarda destek alabilme sayesinde kimi zaman güçlenmektedir.

Yani eş olarak illaki etkiliyor. Hani ben ilk zamanlar ayrı evde yaşadığım için farkı anlıyorum tabii. Şimdi eşimin ailesini düzenli olarak görmek ya da onlar istemese bile iki güne bir de olsa ziyaret etmek zorundayız gibi hissediyorum. İster istemez baş başa zaman geçirme durumu azalıyor yani. Hani buna olumsuz derim ama bazı akşamlar kızımız babaannesinde kalır. İşte o zaman da yalnız başımıza yemek yeme şansımız olur. Hani küçük bir şey ama bizim için anlamlı (K10).

Araştırma bağlamında aile apartmanlarında yaşayan evli kadınların bu deneyimine ilişkin süreçler farklı dinamiklerden etkilenmektedir. Aile büyükleri ile yakın olmanın hayatına yeni sorumluluklar getirdiği için eşiyile birlikte zaman geçirme süreçlerinin olumsuz etkilendiğini aktaran bir katılımcı da bu durumu şöyle ifade etmektedir: “Günlük yaşamda sorumluluklar arttığı için birbirimize zaman ayırmakta zorlanıyoruz. Daha çok kalabalık aile olarak yapılıyor çoğu şey, baş başa pek bir zaman geçirdiğimiz yok” (K13). Kimi katılımcılar tarafından bazı durumlarda çocuk bakımının aile büyükleri tarafından üstlenilmesi eşlerin birbirlerine zaman ayırabilmelerini sağlayan bir fırsat olarak da görülmektedir.

Gelin olmak rolü, evlilik bağlamında kadınların üstlendiği rolleri ve bu rollerin toplum içindeki konumlarını ifade etmektedir. Gelin olma rolüne ilişkin katılımcıların verdiği cevaplardan oluşturulan kodlar hizmet beklentisi ve yeni sorumluluklar olarak birleştirilmiştir. Katılımcıların çok büyük bir çoğunluğu gündelik eylemlerinin çoğunlukla kayınvalidesinin beklentileri ve talepleri doğrultusunda hizmet vererek gelişen bir döngü olduğunu belirtmişlerdir. Özerk davranmamak koduyla da ilişkilendirilebilecek durum katılımcıların yemek yapma, kayınvalidenin misafirlerini ağırlama, temizlik vb. beklentilerde yoğunlaşmaktadır.

Benim kaynanam kayınpederim iyi insanlardır işte yardım ederler falan. Ama tabii gelin olmak zor yani. Dedim ya gelenleri gidenleri çoktur. Hele bir de her gelene çeşit çeşit yemek yaparlar, saatlerce uğraşsın mutfakta. E ben de yakın olunca benden de yardım ister. Az yemek yapacakken birden kendimi saatlerce mutfakta bulurum, yorulurum. Yani çocuklar bebekken istemezdi tabi hatta dedim epey yardımı oldu. Ama işte çocuklar büyüdü, e kreşe de

başladı. Ben de evde olunca hayır diyemem yaparım, e bi de akşam gelince git misafire hizmet et falan, yoruluyoruz. Apartmanda bir de elim var ama o zaten hemşire, çalışıyor falan diye ona çok ses etmezler işte (K17).

Bir başka katılımcının ise aile büyüklerinden gelen hizmet beklentisinin kendi fiziksel ihtiyaçlarından da öne geçtiği ifade edilmiştir. Katılımcılar aynı zamanda aile apartmanında yaşamının yeni sorumluluklar (kod) getirdiğini de ifade etmişlerdir. K11'in ifadeleri dikkat çekicidir. *"Bazen apartmanın annesi, işleri organize eden ve fazla sorumluluk alan biri oluyorum"* (K11). K13 ise: *"Buraya taşınınca daha çok sorumluluklarım oldu. Yani önceden tek bir ev ile ilgili sorumluluklarım ve çocuklarım varken şimdi ister istemez kayınvalidemlerle ilgili de işlerim arttı."* (K13) ifadesinde bulunmuştur.

Anne olmak kategorisinde ise aile apartmanlarının en belirleyici özelliklerinden biri ortaya çıkmaktadır. Bu kategori altında verilen yanıtlar çocuk bakımına ve kurallara müdahale, çocuk büyütürken destek, çocukları güvenle emanet edebilme, kodlarında birleştirilmiştir. Katılımcılar, aile apartmanında geçirdikleri annelik sürecinde çok fazla müdahaleye maruz kaldıklarını aktarmışlardır. Çocuk bakımına müdahalenin yanı sıra katılımcıların çoğu, anne ve baba olarak çocukları için koyduğu birtakım kuralların aile büyükleri tarafından ihlal edildiğini ve belirli bir düzeni sürdürmede zorluk yaşadıklarını ifade etmişlerdir. *"...yani abur cubur mesela ben vermem kızıma onun yerine meyve yediririm ya da mesela kek isterse evde kendim yaparım ama babaannesi dedesi markette ne bulursa alır. E çocuk da beni dinlemiyor"* (K9). Özellikle beslenme ve ekran süresi ile ilgili kural ihlallerin vurgulandığı görülmektedir. Şüphesiz bu şekildeki müdahaleler ilişki ve etkileşimlere zarar vermektedir. Bir başka katılımcı da çocuk yetiştirirken temel bakım konusunda müdahaleye maruz kaldığını ifade etmiştir: *"...Mesela ben bir gün bebeğin altını değiştireceğim zaman eşimden temiz bez ve çamaşır istedim. E hani çocuğun babası, benim eşim mesela. Ama bu büyük olay oldu."* (K15).

Aile apartmanlarından en çok olumlu olarak ifade edilen ve üzerinde fazlaca durulan "çocuk büyütürken destek" ve "çocukları güvenle emanet edebilme" kodlarının olduğu ortaya çıkmıştır. Aile apartmanına yerleşme süreçlerinin de ilk sebebi çocuk büyütmede destek ve güven olarak görülmektedir. Katılımcılar hamilelik süreci, çocuğun gelişimi, okul süreçleri gibi her aşamada aile apartmanında yaşamının avantajından yararlandıklarını ifade etmişlerdir. *"Çocuklarımın bakımında yakın aileden destek görmek benim için çok kıymetliydi. Hâlâ bir genç kız ve delikanlı olan çocuklarımın aile apartmanında olmalarından dolayı daha güvende hissetmekteyim"* (K18).

Aile apartmanında çocukların kontrol altında büyümeleri anneleri rahatlatmaktadır. Özellikle çalışan anneler çocuklarını güvenle emanet edebiliyor olmaları üzerinde durmaktadır. Katılımcı 7'nin bu konudaki ifadeleri şöyledir:

Çocuğumun bakımı ve yetiştirilmesinde ailelerin desteği büyüktür yani. Hani oğlum bu sene kreşe başladı mesela sabah ben bırakıyorum ama akşam almaya ben yetişemiyorum işten dolayı. Kayınpederim alıyor onu her gün babaannesi ilgilenir. Hani ben gelene kadar gözüm arkada kalmaz o iki saatte (K7).

Aile apartmanında anne olma deneyimine ilişkin yapılan bir başka çalışmada ise Tanlası (2023), aile apartmanlarında yaşayan annelerin kadın, gelin, eş ve anne olarak üstlendikleri rollerin ve bu rollerle birlikte gelen sorumlulukların kendilerini yorgun düşürdüğünü belirtmiştir. Mevcut araştırma annelik üzerine yapılan diğer çalışmalarla birlikte ele alındığında, kadınların ebeveynlik süreçlerinde dış müdahaleler karşısında benzer sonuçlarla karşılaştıklarını göstermektedir. Yine araştırmadan elde edilen bulgular, aile apartmanlarında yaşayan kadınların sosyal kimlik algılarının, gündelik yaşam pratikleri ve üstlendikleri roller tarafından şekillendiğini göstermektedir. Katılımcılar, aile apartmanında yaşamının getirdiği akrabalık ve komşuluk ilişkileri nedeniyle sosyal destekten faydalandıklarını ifade etmekle birlikte, bu ortamın bireysel özerklikleri üzerinde baskı yarattığını da belirtmişlerdir. Kadınların gündelik yaşamlarında annelik ve gelinlik rollerinin ön plana çıktığı, ancak

bireysel kimliklerini koruma çabası içinde oldukları görülmektedir. Ayrıca, geleneksel cinsiyet rolleri ve toplumsal beklentiler, kadınların davranışlarını ve aile içindeki ilişkilerini doğrudan etkilemektedir. Bu sonuçlar, aile apartmanı yaşamının kadınlar üzerinde çok boyutlu bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır.

6. Sonuç

Yaşanılan mekânların, bireylerin kendi iç dünyalarıyla, aileleriyle ve toplumla olan ilişkileri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Gündelik yaşam, yaşanılan mekândan bağımsız olamayacağı gibi bu mekâna dayalı ilişkilerin üretilmesinde de önemli bir yere sahiptir. Bu çerçevede, aile apartmanları hem fiziksel hem de sosyal anlamda çoklu etkileşim içeren doğasıyla gerek bu süreci yaşayanlar gerekse aile ve dinamiklerini anlamak açısından önem taşımaktadır. Ayrıca, aile apartmanları toplumun dinamik sosyal yapısının bir yansıması olarak da yorumlanabilir. Araştırmadan elde edilen verilerin, aile çalışmaları literatürüne altyapı oluşturması beklenmektedir. Bu bağlamda, katılımcıların aile apartmanında yaşama deneyimlerinin sosyo-ekonomik ve kültürel etkenlerle nasıl şekillendiği, araştırmanın sunduğu önemli bulgulardan biridir.

Araştırmadan elde edilen bulgular, aile apartmanında yaşamının bireylerin sosyal ilişkileri ve kimlik algıları üzerindeki etkilerini ele alırken, çalışmanın kuramsal temelini oluşturan "gündelik hayat" ve "sosyal kimlik" kavramlarının toplumsal yaşam dinamiklerindeki yerini de ortaya koymuştur. Gündelik yaşam pratiklerinin sosyal kimlik inşasındaki rolü ve bireylerin aile apartmanlarında toplumsal rollerini nasıl inşa ettikleri üzerine yapılan bu araştırmanın literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

Aile apartmanında yaşamak, bireylerin sosyal kimlik algıları, gündelik hayat pratikleri ve toplumsal roller üzerindeki etkilerini geniş bir çerçevede ele almaktadır. Araştırmadan elde edilen veriler, aile çalışmaları literatürüne altyapı oluşturacak nitelikte olup, aile apartmanlarının bireylerin kimlik algıları ve toplumsal ilişkileri üzerindeki belirleyici rolünü ortaya koymaktadır. Katılımcıların çoğunluğunun, aile apartmanında yaşama kararlarını sosyo-ekonomik zorunluluklar nedeniyle aldıkları görülmüştür. Bunun yanı sıra, aile büyükleri tarafından zorunlu bırakılma durumu da söz konusudur. Bu durum, aile apartmanında yaşamın bireylerin bağımsızlık arayışlarını sınırlayıcı bir yapıya dönüştüğünü ve bireylerin kendilerini özgür hissetmelerini engellediğini göstermektedir. Bu bulgu, Tanlası'nın (2023) çalışmasında da desteklenmektedir. Tanlası, aile apartmanında yaşayan annelerin ebeveynlik deneyimlerinin çevresel destekler ve müdahalelerle nasıl karmaşıklaştığını ve bu durumun öz yeterlik algılarını etkilediğini belirtmiştir. Aynı şekilde, Adlı İşleyen (2020), aile apartmanlarının çiftlerin evlilik ve ebeveynlik ilişkilerini toplumsal cinsiyet rollerine göre şekillendirdiğini, kadınların eş, anne ve gelin olarak üstlendikleri çoklu rollerin bireysel kimliklerini koruma çabalarıyla iç içe geçtiğini vurgulamaktadır. Bu çalışmada da kadınların toplumsal cinsiyet rollerini dengelemeye çalışırken aile apartmanında yaşamın getirdiği zorunluluklar ve toplumsal beklentilerle mücadele ettikleri görülmektedir.

Aile apartmanında yaşamak, bireylere güçlü bir güven duygusu sağlarken, dayanışma ve sosyal destek mekanizmaları da oluşturmaktadır. Katılımcıların büyük bir kısmı, aile apartmanında yaşamının sağladığı güvenli ortamın çocuklarını güvenle büyütebilecekleri bir çevre sunduğunu ifade etmiştir. Acar'ın (2019) çalışmasında da bu durum dikkat çekmekte olup, aile apartmanlarının mahalle kültürüne ve aidiyet duygusuna katkı sağladığı, bireyler arasında güvenli sosyal ağlar oluşturduğu vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, çalışmada aile apartmanında yaşayan bireylerin komşuluk ve akrabalık ilişkileriyle kendilerini güvende hissetmeleri ve bu ilişkilerin onlara duygusal bir destek ağı sunması da dikkat çekici bir bulgu olarak öne çıkmıştır.

Aile apartmanı gibi çoklu etkileşim ortamlarında bireylerin bireysel sınırlarını koruyabilmeleri ve aile içi iletişimin güçlendirilmesi, sağlıklı ilişkiler açısından büyük önem taşımaktadır. Medyanın toplumsal farkındalık yaratma işlevi, kamu politikaları ve düzenleyici mekanizmalarla desteklenmelidir. Bu

konuda, özellikle dizi, film ve gündüz kuşığı programlarında, aileyi yıkıcı, baskıcı ve kısıtlayıcı bir sistem olarak göstermek yerine; destek ve güven, birlik ve beraberlik, aidiyet ve sosyal bağlar gibi yönlerini görünür kılmanın, toplumsal hayattaki aile algısına ve aile ilişkilerine olumlu yansıtacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda, kamu hizmeti yayıncılığı yapan kuruluşlar kadar özel medya organlarının da belirli bir sorumluluk üstlenmesi toplumsal gelişimi destekleyecektir. Bunun yanı sıra, çalışmayan kadınlar için ev dışında sosyal destek sağlayacak dayanışma ve üretim alanlarının oluşturulması, refahlarını artıracak ve bireysel gelişimlerine katkıda bulunabilecek bir önlem olarak önerilmektedir.

Gelecekte yapılacak araştırmalarda, aile apartmanlarında yaşayan diğer bireylerin deneyimlerine odaklanmak, örneğin evlat, koca ve baba rollerine dair incelemeler yapmak, aile içi dinamikleri daha bütüncül bir şekilde ortaya koyabilir. Fidan'ın (2022) belirttiği gibi, aile apartmanlarında dayanışma ve sınırların korunması arasındaki dengenin sağlanması, aile içi ilişkilerin sürdürülebilirliği açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle, aile apartmanlarında sadece kadınların değil, erkeklerin de toplumsal roller çerçevesindeki ihtiyaçlarının araştırılması, bu yaşam biçiminin etkilerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sunacaktır.

Kaynakça

- Acar, S. (2019). *Şehir dokusunda mahalle: İstanbul Esenler'de aile apartmanı olgusunun incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi].
- Adlı İşleyen, M. (2020). *Marital functioning and parenting in extended family living arrangements: A qualitative study in family buildings* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi].
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (2008). *Gerçekliğin sosyal inşası: Bir bilgi sosyolojisi incelemesi* (V. S. Öğütle, Çev.). Paradigma Yayınları.
- Buluş, M., & Bağcı, B. (2016). Evlilik doyumu: Aile yılmazlığı ve etkili iletişim becerilerinin rolü. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40), 136-152. <https://doi.org/10.21764/efd.00737>
- Creswell, J. W. (2019). *Eğitim araştırmaları: Nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi*. Edam Yayın.
- Çetin, E. (2013). *Gündelik hayat sosyolojisi: Türkiye'de modernleşme ve gündelik hayat*. Rağbet Yayınları.
- Duben, A. (1985). Turkish families and households in historical perspective. *Journal of Family History*, 10(1), 75-97.
- Duben, A. & Behar C. (1998), *İstanbul haneleri: Evlilik aile ve doğurganlık 1880-1940*. İletişim Yayınları
- Duben, A. (2002). *Kent, aile, tarih*, (L. Şimşek, Çev.). İletişim Yayınları.
- Dirimeşe, E. (2016). Aile tanımı ve türleri: Tarihsel süreç içerisinde aile (Tarihsel aile sınıflaması). N, Avcı & E. Aksoy (Ed.). *Aile sosyolojisi* (ss. 13-28). Lisans Yayıncılık.
- Doğan, İ. (2012). *Sosyoloji, kavramlar ve sorunlar*. Pegem Akademi.
- Erman, O., & Karaman, F. (2010). Aile apartmanları: 1950-60'larda Adana örneklemeleri. H. Turgut Yılmaz & A. Eyüce (Der.). *Kent kültür konut bildiri kitabı*. (ss. 107- 114). Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları
- Fidan, R. Z. (2022). *Aile apartmanı üzerine sosyolojik bir değerlendirme* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi].
- Glaser, B. G. (1978). *Theoretical sensitivity: Advances in the methodology of grounded theory*. Sociology Press.
- Gökçe, B. (1976). Aile ve aile tipleri üzerine bir inceleme. *Hacettepe Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 8(1-2), 46-67.
- Goffman, E. (2009). *Günlük yaşamda benliğin sunumu*, (B. Cezar, Çev.). Metis Yayınları.
- Highmore, B. (2002). *Everyday life and cultural theory: An introduction*. Psychology Press.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). Özerk-ilişkisel benlik: Yeni bir sentez. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11(37), 36-43.
- Lefebvre, H. (2013). *Gündelik hayatın eleştirisi II: Gündelik hayat sosyolojisinin temelleri*. Sel Yayınları.
- Macionis, J. J. (2012). *Sosyoloji*, (V. Akan, Çev.). Nobel Yayınları.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation: Revised and expanded from qualitative research and case study applications in education*. Jossey-Bass
- Newman, W. D. (2013). *Sosyoloji*. Nobel Yayınları.
- Ozankaya, Ö. (1994). *Toplumbilim*, (8. bs), Cem Kültür Yayınları

- Özbay, F. (1985). Transformation of the socio-economic structure and changing family functions in rural Turkey. In T. Erder (Ed.), *Family in Turkish society: Sociological and legal studies* (pp. 44-78). Turkish Social Science Association Press.
- Phoenix, A., & Brannen, J. (2014). Researching family practices in everyday life: Methodological reflections from two studies. *International Journal of Social Research Methodology*, 17(1), 11-26. <https://doi.org/10.1080/13645579.2014.854001>
- Poloma, M. M. (1993). *Çağdaş sosyoloji kuramları* (H. Erbaş, Çev.). Gündoğan Yayınları.
- Rönkä, A., & Korvela, P. (2009). Everyday family life: Dimensions, approaches, and current challenges. *Journal of Family Theory & Review*, 1(2), 87-102.
- Tanlası, B. (2023). *Aile apartmanında yaşayan annelerin ebeveyn öz yeterliklerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi].
- Ural, A., & Kılıç, İ. (2011). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. Detay Yayıncılık.
- Wacquant, L. (2014). Pierre Bourdieu: Hayatı, eserleri ve entelektüel gelişimi. G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı, & Ü. Tatlıcan (Ed.), *Ocak ve zanaat: Pierre Bourdieu derlemesi* (ss. 53-77). İletişim Yayınları
- Williams, R. (2006). *Everyday culture: Approaches to cultural theory*. Routledge.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar.
- Yasa, İ. (1962). Ayrı cinsten çocuklu dulların evlenmeleri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 17(02), 305-349. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000000735.

Makale Bilgi Formu

Yazarların Notları: Makale, Doç. Dr. Nesrin Akıncı Çötök danışmanlığında Sakarya Üniversitesi SBE Kültürel Çalışmalar ABD'de yürütülen "Günelik Hayat Sosyolojisi Bağlamında Aile Apartmanında Yaşayan Evli Kadınların Sosyal Kimliği" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Yazarların Katkıları: Bu makalenin yazımına birinci yazar %60, ikinci yazar %40 katkıda bulunmuştur. Tüm yazarlar son metni okumuş ve onaylamıştır.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazarlar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Telif Beyanı: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Destek/Destekleyen Kuruluşlar: Bu araştırma için herhangi bir kamu kuruluşundan, özel veya kâr amacı gütmeyen sektörlerden hibe alınmamıştır.

Etik Onay ve Katılımcı Rızası: Bu çalışmanın yayın etiği ve bilimsel araştırma açısından uygun olduğuna Sakarya Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'nun 14.03.2024 tarihli 67 sayılı "36" nolu Toplantı ve Karar Tutanağı ile karar verilmiştir. Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu, toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmadığı ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunmaktadır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.